

УДК 811.161.2'27

НОМИНАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ АРГО

Левченко Т. М.

Статтю присвячено функційно-стилістичним особливостям називання осіб в українських арготичних системах та переходу власних імен у загальні. На підставі зарубіжних і вітчизняних лінгвістичних праць окреслено місце арго в субстандартній системі української мови, його статус, основні та допоміжні функції. З'ясовано семантичну і структурну своєрідність особових назв в українських історичних соціолектах, проаналізовано основні типи і способи семантичного номінування осіб у національних арго, виявлено їхні особливості порівняно з загальномовною номінативною нормою. Особливу увагу приділено дослідженню моделей і засобів називання осіб в арго, установленню їхньої активності та ступеня зреалізованості в різних соціолектних середовищах. На фактичному матеріалі проаналізовано низку арготичних моделей, явище переходу власних назв у загальні. Здійснено спробу з'ясувати функції не навантаження арготичної лексики. У статті зацентовано увагу на закономірностях і тенденціях особового називання в арго, мовних і позамовних чинниках цього процесу, що дає змогу зробити висновок про системність аналізованого явища.

Ключові слова: арго, жаргон, сленг, субстандартна система, власні і загальні назви.

НОМИНАТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ АРГО

Левченко Т. Н.

Статья посвящена функционально-стилистическим особенностям названия лиц в украинских арготичных системах и перехода собственных имен в обшце. На основании зарубежных и отечественных лингвистических работ обозначены место арго в субстандартной системе украинского языка, его статус, основные и вспомогательные функции. Выяснено семантическое и структурное своеобразие собственных имен в украинских исторических социолектах, проанализированы основные типы и способы семантического номинирования лиц в национальных арго, выявлены их особенности по сравнению с общеязыковой номинативной нормой. Особое внимание уделено исследованию моделей и средств названия лиц в арго, установленю их активности и степени зреалізованости в различных социумах. На фактическом материале проанализирован ряд арготичных моделей, явление перехода имен собственных в нарицательные.

Предпринята попытка выяснить функции не нагрузки арготической лексики. В статье акцентировано внимание на закономерностях и тенденциях названия имен собственных в арго, языковых и экстраязыковых факторах этого процесса, что позволяет сделать вывод о системности рассматриваемого явления.

Ключевые слова: арго, жаргон, сленг, субстандартная система, собственные и нарицательные названия.

NOMINATIVE FEATURES OF ARGOT

Levchenko T. M.

The article studies the functional and stylistic features of naming persons in Ukrainian argot systems and transition of proper nouns into common. It is outlined a place of argot in a substandard system of Ukrainian language, its status, main and additional functions, based on the foreign and domestic linguistic works.

It is defined the semantic and structural peculiarities of proper nouns in Ukrainian historical sociolects, it is analyzed the main types and methods of semantic nomination of persons in national argots, it is determined their features compared to the common language nominative standard.

Particular attention is paid to the research of models and means of naming persons in argot, setting their activity and degree of realization in different sociolect environments. It is analyzed a number of argot models, a phenomenon of transition of proper nouns into common. It is made an attempt to study the functions of not loading of argot vocabulary.

The article is focused on the regularities and trends of personal naming in argot, linguistic and extra-linguistic factors of this process, which allows us to make some conclusions about the consistency of the analyzed phenomenon.

Key words: argot, jargon, slang, substandard system, proper and common nouns.

Постановка проблеми. Проблема арго – одна із найскладніших проблем не тільки лінгвістики, але і всього комплексу гуманітарних знань. Мова арго – це одне з найменш досліджених лінгвістичних явищ, що розглядають як феномен культури. Його природу активно досліджують лінгвісти, психологи, соціологи, філософи. Останнім часом арготизми активно вживаються в усному розмовному мовленні, у засобах масової інформації, у сучасній художній літературі. Науковці

звертаються до вивчення арготизмів у зв'язку з гострою проблемою мовної культури, проблемами еволюції мови.

Арго один з різновидів соціальних діалектів, штучно створювана умовна говірка якої-небудь вузької замкненої соціальної або професійної групи, незрозуміла для сторонніх. У вужчому розумінні арго – мова «соціального дна», декласованих та антисоціальних елементів (рекетирів, злодіїв, жебраків, бомжів, картярів-шулерів тощо).

На думку багатьох науковців, арго – це передусім арготична лексика, хоча арго нею не обмежується, поняття «арготизм» значно ширше, ніж стилістично маркована лексика чи якийсь специфічне висловлювання. Арготичним компонентом може бути, наприклад, певна фонетична манера вимови або який-небудь невербальний засіб – жест, елемент одягу тощо [3, с. 42–44].

Арго – це безпосереднє, живе, спонтанне мовлення, у якому спостерігається поетично-ігрова тенденція, тобто слова й висловлювання можуть спотворюватися, звукова форма може варіюватися. Отже, фіксація арго має супроводжуватися фонетичною та інтонаційною транскрипцією. Також існує проблема розмежування оказіонального й узуального, проблема «точного» тлумачення значень цих одиниць. Особа, яка використовує арго, вкладає у слова й висловлювання свої значення, свої відтінки.

Аналіз останніх публікацій. Окремі аспекти функціонування арго та жаргонної лексики стали об'єктом вивчення багатьох українських і зарубіжних лінгвістів. Досить часто досліджується походження, формування, функціонування арго і жаргонів, їх взаємодія і перехід в інші форми мови, типологічні риси соціальних діалектів, розглядаються функціональні характеристики арготичної лексики, соціальні діалекти в сучасній пресі, зоофітоморфізми. Одним із перших, хто пояснив арго з лінгвістичного боку, був І. А. Бодуен де Куртене. До вивчення арго зверталися видатні філологи: Б. О. Ларін, Є. Д. Поліванов, Д. С. Лихачов, В. М. Жирмунський, Л. П. Якубинський та ін. Так вивченню молодіжного сленгу присвятили свої дослідження О. М. Береговська, Є. В. Митрофанов, Т. Г. Нікітіна. Кримінальні жаргонізми

розглядають В. М. Мокієнко, Н. В. Третяк. Жаргонно-сленговій комунікації усного мовлення приділяють увагу Л. О. Ставицька, Т. І. Ніколашина та ін.

Актуальність статті зумовлена загальною настановою сучасної лінгвістики вивчати мову соціуму, зважаючи як на лінгвальні, так і екстралінгвальні фактори, а також недостатнім вивченням проблем, пов'язаних з функціонуванням сучасного жаргоновживання як номінативно-експресивного засобу в сучасному дискурсі. З'ясування специфіки відтворення реального узусу «живого» мовлення, компонентом якого є арго, у конкретно текстовій реалізації усного розмовного мовлення, розширенням меж норми української мови власне й зумовили обраний напрям роботи. Актуальними видаються також такі проблеми, як зростання питомої ваги жаргонної лексики у розмовному мовленні, текстах засобів масової інформації, загальна експансія досліджуваного лексичного пласту в загальнорозмовну мову та супровідні лексико-семантичні процеси, мовний смак і мовна особистість авторів статей, культуромовний аспект жаргонної лексики.

Мета статті – уточнити статус арго в українській і зарубіжній лінгвістиці, з'ясувати особливості арготичної лексики, установити функціональне навантаження арготичних одиниць та факторів, що впливають на актуалізацію іманентних особливостей жаргонної лексики.

Виклад основного матеріалу. На початку XIX століття вчені запропонували визначати арго як таємну мову, чому сприяли передусім специфіка історичного розвитку таких соціолектів та їхня фіксація представниками правоохоронних органів різних країн (К. Естрайхер, А. Курка, В. Попов та ін.). Відомий російський лінгвіст Д. Лихачов зазначає, що є низка розрізнених тлумачень арго, взаємопротилежних, немає не лише якої-небудь міцної теорії арго, але й жодного достатньо послідовного погляду [8, с. 312]. На думку Ш. Баллі, жаргон є незрозумілою, таємною мовою замкнутого кола осіб, а арго – «найвиразнішою формою фамільярної мови з чітким соціальним забарвленням і заборонаю до вживання в суспільстві, оскільки є неприпустимою та непринятною для нього» [2, с. 278].

В. М. Жирмунський арго визначає як професійний жаргон декласованих (жебраків, волоцюг, злодіїв) і деяких пов'язаних із ними суспільних груп (мандрівних ремісників та торговців) [6, с. 118–119]. О. Ахманова визнає арго та жаргон синонімами, констатує, що поняття «арго» позбавлене пейоративного, зневажливого значення жаргону [1, с. 53]. В. Хімік, називаючи арготизми «спеціальними номінаціями для приховання таємниць від непосвячених» [13, с. 12], Л. О. Ставицька визначає арго, як вираження термінологічної сутності жаргону [11, с. 24]. Л. Т. Масенко визнає арго як субмову декласованих груп населення – бродяг, старців, злодіїв, а також інших професійних об'єднань, пов'язаних із відхожими промислами мандрівних торговців, яких в Україні та Росії називали офенями [9, с. 92].

Семантичне називання осіб в українських арго відзначається високою продуктивністю, що зумовлено низкою позамовних чинників, пов'язаних із особливостями світосприйняття та світовідчуття носіїв мови.

Значна кількість власних імен у значенні загальних використовується у кримінальному арго 20–30-х р. ХХ ст. На думку В. Д. Бондалетова, явище переходу власних імен у загальні подібне до метонімії і синекдохи є частиною цих семантичних процесів [3, с. 86]. Л. Успенський серед способів творення кримінального жаргону виокремлює явище антономазії і зазначає, що у випадку особистих імен певні асоціації значень, обумовлені загальним живанням особистих імен [12, с. 154]. Л. О. Ставицька, поділяючи думку російського вченого, вказує, що як правило, вживання особових імен у функції загальних має пейоративний характер [11, с. 187].

Варто зазначити, що в книзі «Арго в Україні» О. Горбача подано низку утворень від власних імен. Зокрема дослідник ґрунтовно аналізує арготизми, які утворилися від власних імен, подає етимологічний аналіз цієї групи арго і шляхи творення за мовою-джерелом. Серед аналізованої групи арготизмів О. Горбач називає такі: *бригіда* – львівська тюрма (утворено від назви жіночого монастиря св. Бригіди, в якому після реформи в Галичині створено в'язницю); *зіванити* – вкрасти; *манька* – вулична дівка; *мариська* – проста сільська дівчина, служниця;

маруха – повія; *марушонок* – коханець; *марушаться* – кохаються; *марія демченко* – горілка, самогон в Одесі і балакуча чванлива жінка – в центральній Україні; *міхась*, *міхалок* – мішок; *павлушка* – двірник; *мати петра* – боятися; *прохоря (прохор)* – чоботи; *спиридон*, *свирид* – п'яний; *тонько* – волоцюга; *тонька* – вулична дівка [4, с. 112].

Розглянемо основні значення арготизмів, які утворилися шляхом переходу від власних імен до загальних:

– назви злочинців: *ніна* – жінка легкої поведінки; *максим* – веселий в'язень; *клемент* – наркоман; *маруха* – коханка; *макар* – невідомий злочинець;

– назви представників правоохоронних органів: *мирошка*, *мирон нікітич* – народний суддя; *семен* – черговий міліціонер; *сидір* – клунок, який збирають у тюрму; *тимофій*, *тимошка* – палач; *калінін* – арештантська пайка (500 гр. хліба);

– назви місць позбавлення волі: *романів хутір*, *іванова хата* – в'язниця;

– жертви злочинців: *ванька* – більшовик; *кузьма* – той, кого обдурили; *микита* – селянин, жертва злочинця;

– інші поняття: *зіванити* – вкрасти; *загиб іванович* – смерть; *максим горький* – найдешевші квитки на потяг; *марія демченко*, *адам* – горілка.

Надзвичайно розповсюдженим власним ім'ям, яке вживається у значенні загального, є лексема *іван*. У XIX ст. *іванами* називали бродяг, які приховували ім'я або не пам'ятали своєї родини, азартних гравців, злочинців та ін. *Ваньками* називали в'язнів, які вдавали розумово хворих (*ваньку валяти*), а на західноукраїнських землях – більшовиків. В. І. Даль у «Толковом словаре живого великорусского языка» наводить такі дефініції: *іван*, який не пам'ятає рідні, *іван де день де ніч*, *іван безрідний*, *іван з волі* – бродяга.

В. М. Попов у «Словаре воровского и арестантского языка» (1912) зазначає, що *іван* – в'язень із професійних злочинців, який підкорив собі інших ув'язнених у місцях позбавлення волі. Пізніше з презирством так називали людей, які трималися в суспільстві гордовито, хизувалися і грали роль знаючих життя [10, с. 43].

Саме *Івани* були прообразами *злодіїв у законі*, адже не випадково як одні так і інші називали себе *бродягами*, *бурлаками* – арготизми, що позначають професійних злодіїв, які неухильно дотримуються злодійських традицій і законів; часто *іваном* називали і *злодія в законі*. Злодії в законі у 20–30-х рр. ХХ ст. не мали власного майна, дружини, сім'ї, постійного помешкання; не працювали, а в місцях позбавлення волі користувалися привілеями.

Іванами Івановичами у 30-х роках ХХ ст. називали політичних в'язнів-інтелігентів, а також людей, які не мали відношення до кримінального світу. Інколи жартома їх називали *фан фаничами* (*фанич* – чайник).

Арготизм *маруха* (жінка, коханка, повія) семантично пов'язаний з власним ім'ям Марія. Очевидно, саме ім'я Марія частково вплинуло на утворення арготизму, тобто контамінацію власного імені *Марія* + ранній арготизм *мара* – жінка, коханка. У східних територіальних діалектах *мара* означало привид, відьма, туман, марево. У свою чергу діалектизм *мара* утворився від назви слов'янської богині смерті – Мари (Мори), Марухи, Марени (етимологічно близькими будуть слова *мор*, *мертвий*, *смерть*, *морок*) [4, с. 79]. На думку М. А. Грачова, аналізоване слово індоєвропейського походження, пор. укр. *мора* – нечистий дух; бол. *мора*, польськ. *tara* – кошмар; *cauchemar* – кошмар; англ. – *nightmare* нічний кошмар [5, с. 30]. Можна зробити висновок, що в аналізованій лексемі відбувається персоніфікація зла і всього, що призводить до смерті. Крім того, *Мара* – це власне ім'я опудала, яке спалюють на свято Івана Купала. Безперечно, що давні вірування і обряди впливали на світогляд злочинців і як наслідок відбувалося утворення арготизмів з негативною конотацією: *чорна маруся* – чорний міліцейський автомобіль для перевезення в'язнів. Не випадково ім'я *Марія*, *Маруся* часто зустрічається в кабацьких піснях 20–50-х рр. минулого століття, напр.: *На Дерibasівській відкрилася пивна. Там збиралася компанія блатна. Там були дівушки Маруся, Роза, Рая, І з ними Вася, Вася Шмаровоз.* Часто зустрічається власне ім'я *Маруха* у значенні загального і в сучасній українській літературі, напр.: *«Шурка Кукса раптово пригадав, що в тому*

районі, де жила його остання *маруха* на Подолі, розбирають старі будинки і там цілком можуть лишитися якісь поганенькі двері» (В. Шевчук, Місяцева зозулька із ластів'ячого гнізда); «Питал міня мусар, с-сука пазорная, – піддигикують Пашок з Єгором, чуючи магнітофонні схлипи якоїсь естрадної *марухи*» (П. Вольвач, Клякса). Отже, у кримінальному арго спостерігаємо характерну особливість переходу власних імен у загальні, елементи якої використовували для конспіративної мети у кримінальному світі.

Крім того, в арго часто спостерігається не пряме використання власного імені, а навпаки, звукове уподібнення загальної назви до власної, наприклад: *мишуха* – мішок; *кирюха* (п'яниця) – утворене не від власного імені, а від дієслова *кирять* (випивати); *гришка* – гривенник; *альошка* – лакей.

Зустрічаються арготизми, які утворилися за візуальною подібністю зображень святих на іконах із зображеннями на гральних картах: *святий павло* – валет; *велика варвара* – дама; *святий миколай* – король.

Переважна більшість арготизмів, які перейшли з розряду власних до загальних, мають яскраво виражене емоційно-експресивне забарвлення: іронічно-глузливе на позначення осіб правоохоронних органів і презирливе у ставленні до жадібних людей і смерті.

Іронічно-глузливую конотацію мають іменники, які позначають певну категорію людей, наприклад: *асфальт тротуарович*, *баклажан помідорович*, *уксус помідорович* – в'язень, який не пристосувався до тюремно-лагерного життя і має значні продовольчі запаси. Перехід власних імен у загальні в кримінальному арго відбувається за такими моделями:

– власна назва особи – загальна назва особи (осіб): *агафон* – дурень; *олексій олексійович* – обслуга; *алік* – алкоголік; *анжеліка* – валютна проститутка, яка співпрацює з правоохоронними органами; *гапон* – міліціонер; *джон* – іноземець; *кирюха*, *кирило* – циган; *мирон микитович* – народний суддя;

– власна назва – предмет: *котька* – пальто з великими карманами, куди злодійка складає награбоване; *люба* –

вогнепальна зброя; *сидір* – мішок, корзина, валіза; *коля* – ікона із зображенням Миколи Чудотворця; *трифон* – сокира;

– власна назва – хвороба, смерть: *венера*, *люся* – венеричні захворювання; *загиб петрович*, *загиб іванович* – смерть;

– власна назва – поняття: *генерал кукушкін* – свобода; *вася* – небезпека; *захар* – фокус, обман, необдуманий вчинок; *вась-вась* – приятельські стосунки; *калінін* – арештантська пайка (500 грамів хліба);

– клички тварин – назви осіб: *жучка* – професійна злодійка; *бобик* – міліціонер; зрадник; нікчема; *барсик* – молодий коханець літніх жінок; *багіра* – красива жінка, азіатка;

– назва місцевості – смерть: *сочі*, *ялта* – смерть (відправити в *сочі*, відправити в *ялту* – вбити); *волга* – сигнал небезпеки; сигнал про початок бійки; *лук'янівка* – київська тюрма [5, с. 88–89].

Запозичення з інших мов не були власними іменами, але асоціальні групи пристосували їх до своєї мови і зробили схожими на власні імена, напр.: *мотя* (франц. moitié – половина) – частка краденого; *міша* (франц. аргі michet – простак) – жертва злочину; *дунька* (циг. dui – два і франц. deux – два) – двійка в картах.

Для назви співробітників правоохоронних органів використовуються власні імена, які позначали державних діячів, співробітників гестапо, есесівців, які відомі своєю жорстокістю, напр.: *аракчєєв* – слідчий, прокурор; *борман*, *мюлер* – заступник начальника виправно-трудоного закладу. Для позначення неавторитетних злочинців і любителів алкогольних напоїв часто придумують прізвиська із глузливо-іронічною конотацією: *граф крутибутилкін* – неавторитетний в'язень; *граф табуреткін* – боязкий в'язень, який намагається догодити авторитетним в'язням; *запивахин*, *запивохин* – п'яниця, алкоголік; *тихомиров* – зрадник; *записний жорж* – професійний злодій. Для назви повій найчастіше використовують жіночі імена іноземного походження: *лайма*, *лаура*, *луїза*, що пов'язано із традицією називатися екзотичними іменами.

Інколи можна зустріти таке явище, як перехід абrevіатур у власні імена із значенням загальних: *григорій борисович*, *галіна борисівна* – від рос. ГБ, КГБ (государственная безопасность); *борис федорович* – клей БФ.

Деякі власні імена утворюють структурно-генетичні гнізда, напр.: іменники із коренем *мак*: *макакян* – зневажливо про осіб армянської національності; *макар* – невідомий злодій; *макар* – пістолет системи Макарова; *макара*, *макарата*, *макарка* – хліб у в'язниці; *макарона* – пліть, батіг, нагайка; макаронник – італієць; *макаси* – взуття; *чоботи*, *ботинки*; *маке* – хабар; *макітра* – голова; *макіл* – людина, яка міняє речі на наркотики; *маклак* – той, хто скуповує крадене; *маклак* – людина, яку не поважають; *маклер* – злодій, аферист; той хто підробляє гроші, чеки, документи; *маклі* – злодії, які викрадають твори мистецтва; обман, брехня, афера.

М. А. Грачов окремо виділяє власні імена у значенні загальних, які вживають у фразеологізмах: *ваньку валять* – симулювати хворобу; *аноху строїть* – вдавати розумово хворого; *святий павло* – валет (гральна карта); *велика варвара* – дама (гральна карта); *дружба іова* – підроблений ключ; *леді грін* – тюремний священник; *адамовий лик* – нагайка [5, с. 67–69].

Висновки. Однією з визначальних ознак сучасної української мови є залучення до активного вжитку субстандартної лексики, практично нерегульоване входження у загальноновживану практику жаргонізмів і арго. Ненормативна лексика стає нормою не тільки усно-розмовної мови, але й поширюється на мову літературну. Арго взаємодіє з іншими підсистемами української мови: жаргонами, сленгом, просторіччям, навіть з українською літературною мовою. Певна кількість арготичної лексики входить до літературної мови без змін, інша частково або повністю змінює лексичне значення. Щоб увійти до літературної мови, арготизм повинен бути часто вживаним, нести емоційно-експресивне забарвлення.

Тексти художньої літератури і друківаних засобів масової інформації, а також дані тлумачних словників жаргонізованої мови підтверджують частотність вживання арголексем у сучасній українській літературній мові.

Аналіз фактичного матеріалу засвідчує, що лексика арго досить часто виступає, з одного боку, як текстоутворювальний елемент, з іншого – як засіб впливу на адресата. Одним із потенційних джерел поповнення стилістично зниженої лексики в

мові газет є елементи, молодіжного, кримінального жаргонів та жаргонізованої розмовної мови.

Арго реалізує особливу метамовну функцію в мові, адресант вільно використовує жаргонізми, порушуючи традиційну стилістику жанрів. Насиченість дискурсу арголексемами свідчить про тенденцію перетворення жаргонної лексики в наративну норму сучасної мови. Це дає підстави визнати універсальність цієї тенденції, яка є закономірним наслідком комплексу об'єктивних причин: соціолінгвістичних, інформаційно-комунікативних і власне прагматичних. Можна констатувати, що лексика арго повністю адаптувалася в мовленнєвому просторі субстрату.

Література

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. 7000 терминов / О. С. Ахманова. – М. : Советская энциклопедия, 1969. – 608 с.
2. Балли Ш. Французская стилистика / Шарль Балли; пер. К. А. Долинин; под ред. Е. Г. Еткинд. – М. : Изд-во. иностр. литературы, 1961. – 394 с.
3. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика: [учебное пособие] / В. Д. Бондалетов. – Рязань: Рязанский госпединститут, 1984. – 66 с.
4. Горбач Олекса. Українське арго / Олекса Горбач. – Львів: Інститут Крип'якевича НАН України, 2006. – 636 с.
5. Грачев М. А. От Ваньки Каина до мафии. Прошлое и настоящее уголовного жаргона / М. А. Грачев. – С-Пб: Авалон, 2005. – 338 с.
6. Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты / В. М. Жирмунский. – Л. : Художественная литература, 1936. – 300 с.
7. Лихачев Д. С. Арготирующие слова профессиональной речи / Д. С. Лихачев // Развитие грамматики и лексики современного русского языка. – М. : Наука, 1964. – С. 311–359.
8. Лихачев Д. С. Черты первобытного примитивизма в воровской речи / Д. С. Лихачев // Записки. – Тверь: ТО Рос. фонда культуры, 1993. – С. 355–405.
9. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики / Л. Т. Масенко. – К. : Києво-Могилянська академія, 2010. – 244 с.
10. Попов В. М. Словарь воровского и арестантского языка. – Киев: Тов. «Печатная С. П. Яковлева», 1921 (репринтное издание 2006 г.). – 127 с.

11. Ставицька Л. Український жаргон. Словник: Містить близько 4070 слів і понад 700 стійких словосполучень / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 496 с.

12. Успенский Л. За языком до Киева / Л. Успенский. – Л. : Лениздат, 1988. – 116 с.

13. Химик В. В. Поэтика низкого, или Просторечье как культурный феномен / В. В. Химик. – СПб. : СПбГУ, 2000. – 272 с.

References

1. Akhmanova O. S. Slovar lingvisticheskikh terminov. 7000 terminov / O. S. Akhmanova. – M. : Sovetskaya entsiklopediya, 1969. – 608 s.

2. Balli S. Frantsuzskaya stilistika / Charl Balli; per. K. A. Dolinin; pod red. E. G. Etkind. – M. : Izd-vo. inostr. literatury, 1961. – 394 s.

3. Bondaletov V. D. Sotsialnaya lingvistika: [uchebnoe posobie] / V. D. Bondaletov. – Ryazan: Ryazanskiy gospedinstitut, 1984. – 66 s.

4. Horbach Oleksa. Ukrainske argo/ Oleksa Horbach. – Lviv: Instytut Krypiakevycha NAN Ukrainy, 2006. – 636 s.

5. Grachev M. A. Ot Vanki Kaina do mafii. Proshloe i nastoyashchee ugolovnoho zhargonu / M. A. Grachev. – S-Pb: Avalon, 2005. – 338 s.

6. Zhirmunskiy V. M. Natsionalnyy yazyk i sotsialnye dialekty / V. M. Zhirmunskii. – L. : Khudozhestvennaya literatura, 1936. – 300 s.

7. Likhachev D. S. Argotiruyushchie slova profesionalnoy rechi / D. S. Likhachev // Razvitie grammatiki i leksiki sovremennogo russkogo yazyka. – M. : Nauka, 1964. – S. 311–359.

8. Likhachev D. S. Cherty pervobytnogo primitivizma v vorovskoy rechi / D. S. Likhachev // Zapiski. – Tver: TO Ros. fonda kultury, 1993. – S. 355–405.

9. Masenko L. T. Narisy z sotsiolingvistyky / L. T. Masenko. – K. : Kyievo-Mohylianska akademiia, 2010. – 244 s.

10. Popov V. M. Slovar vorovskogo i arestantskogo yazyka. – Kiev: Tov. «Pechatnaya S. P. Yakovleva», 1921 (reprintnoe izdanie 2006 g.). – 127 s.

11. Stavytska Lesia. Ukrainskyi zhargon. Slovyk: Mistyt blyzko 4070 sliv i ponad 700 stiikykh slovopoluchen / L. Stavytska. – K.: Krytyka, 2005. – 496 s.

12. Uspenskiy L. Za yazykom do Kievu / L. Uspenskiy. – L.: Lenizdat, 1988. – 116 s.

13. Khimik V. V. Poetika nizkogo, ili Prostoreche kak kulturnyy fenomen / V. V. Khimik. – SPb. : SPbGU, 2000. – 272 s.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Левченко Тетяна Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української лінгвістики та методики навчання ДВНЗ «*Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди*»
e-mail: tanyalevchenko2010@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Левченко Татьяна Николаевна, кандидат педагогических наук, доцент кафедры украинской лингвистики и методики преподавания ГВУЗ «*Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды*»
e-mail: tanyalevchenko2010@ukr.net

DATA ON AUTHOR

Levchenko Tatiana M., associate professor at the Department of Ukrainian Linguistics and Teaching Methods
State Higher Educational Establishment «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University»
e-mail: tanyalevchenko2010@ukr.net

УДК 811.161.2'373'06:82-92

POLYSEMY OF TOKENS AS ONE OF THE DEFINING TENDENCIES IN MODERN PUBLICISM

Kaluzhynska Y. W.

The article analyzes lexeme with a figurative sense to denote negative actions and processes used in the language of modern Ukrainian periodicals.

It was found that authors to make texts more expressive and to draw the attention of readers are using various means to provide the language of newspaper periodicals emotionally colored.

It was investigated that at the beginning of XXI century authors of mass-media material actively use words with a figurative sense. These lexeme are specific to periodicals of different regions of Ukraine and various forms of ownership.

It was determined that the lexeme used in the figurative sense are one of the most expressive means of creating journalistic text.